

**BESPLATAN
PRIMERAK**

INFORMATOR

NEZAVISNOST

sindiso@ptt.yu

www.gsprs-nezavisnost.org.yu

NEZAVISNI SINDIKAT PROSVETNIH RADNIKA VOJVODINE • GODINA 1 • OKTOBAR 2007 • BROJ 6

BOLJI RADNI USLOVI ZA NASTAVNIKE ZNAČE BOLJE USLOVE UČENIKA ZA UČENJE

Svetski dan učitelja, 05. oktobar, bila je prilika da sindikati prosvetnih radnika širom sveta skrenu pažnju javnosti na: ulogu nastavnika, materijalni i društveni status, uslove u kojima delaju, kao i na suštinsku važnost uloge ove profesije u društvu. Iako je stalna tema i ovogodišnjeg Svetskog dana učitelja bila: „Kvalitetni učitelji za kvalitetno obrazovanje“, kampanja je ove godine usredsređena na problem poboljšavanja uslova rada za nastavnike.

GSPRS „Nezavisnost“, kao deo Internacionalne obrazovanja, najveće svetske konfederacije prosvetnih radnika, obeležio je Svetski dan učitelja različitim aktivnostima. U ovom broju pišemo i o aktivnostima članova NS-PRV „Nezavisnost“ u sve tri vojvodanske školske uprave.

POZIV ZA UPIS STAŽA

Pokrajinski sekretarijat za rad, zapošljavanje i ravnopravnost polova pozvao je žene iz Vojvodine koje su se porodile između jula 1983. godine i juna 1992. godine, a tada su bile nezaposlene, da se prijave Fondu penzijskog i invalidskog osiguranja radi upisivanja staža. Zainteresovane žene treba da podnesu pismeni zahtev za priznavanje staža osiguranja, izvod iz matične knjige rođenih za dete rođeno u tom periodu i fotokopiju radne knjižice. Uputstvo o ostvarenju ovog prava i potrebne obrasce možete dobiti u svakom od regionalnih povereništava UGS „Nezavisnost“.

Za razliku od žena u centralnoj Srbiji, Vojvodanke koje su se porodile tokom 80-ih, a nisu bile zaposlene, nisu mogle da zatraže upis radnog staža, jer je u to vreme za Vojvodinu važio drugi zakon. To im je sada omogućeno, odlukom Ministarstva rada i socijalne politike. Inicijativa za ostvarenje ovog prava protekla je iz sindikata „Nezavisnost“.

POLA SRBIJE BEZ OSNOVNE ŠKOLE

Na teritoriji Srbije skoro 50 odsto stanovništva nije ni završilo osnovnu školu iako je bar taj deo obrazovanja obavezan. To praktično znači da je više od 3 miliona ljudi nepismeno po svim svetskim i evropskim standardima. O obrazovanju ovih ljudi trebalo bi da brinu tzv. večernje škole, koje su međutim suočene sa brojnim problemima i nemaju podršku državnih institucija. U u Srbiji ima 13 škola za obrazovanje odraslih. One se brinu o osnovnom obrazovanju starijih od 15 godina. Pre 11 godina je bilo 18 ovih škola, što znači da je za 30 odsto smanjena mogućnost da odrasli nesvršeni osnovci steknu kakvo takvo znanje.

Festivalski obrazovanja odraslih organizuju se jednom godišnje i njihov cilj je da skrenu pažnju javnosti na probleme sa kojima se suočavaju zaposleni u toj oblasti. Stručnjaci kažu da je za njihovo rešavanje jedino nisu zainteresovani oni najvažniji - državne institucije. Tako je u 21. veku po svemu sudeći skoro polovina građana Srbije funkcionalno nepismena bez izgleda da se to stanje i popravi. (Nastavak na str. 3)

INKLUZIJA ROMSKIH UČENIKA

U Izvršnom veću Vojvodine održana je 11 oktobra konferencija za novinare na kojoj je predstavljen projekat „Inkluzija romskih učenika u srednjim školama u AP Vojvodini“. O projektu, koji je deo aktivnosti u okviru evropske Dekade Roma i Jedinstvenog nacionalnog plana za smanjivanje siromaštva, govorili su pokrajinski sekretar za obrazovanje i kulturu prof. dr Zoltan Jegeš, zamenik sekretara Svetlana Vujović, kao i izvršni direktor i koordinator ovog projekta Marija Aleksandrović i Jelena Kriš Piger.

(Nastavak na str. 9)

JUBILARNE TEK KAD GRADONAČELNIK KAŽE „DA“

Iako ni u čemu slučaj jubilarne nagrade zaposlenih u školama indijske opštine nije ni specifičan, ni poseban, moramo ga navesti kao negativan primer kako lokalne vlasti sebi umišljaju da su iznad državnih organa i zakona, odnosno, kako se ponašaju kao „država u državi“, zaboravljajući, pri tom, da su samo deo jednog aparata sa izvornim, a mnogo češće sa poverenim poslovima, kojima bi trebali biti bliži, a ne dalje od svojih građana ili zaposlenih kojima su poslodavci i finansijeri. Višemesečno prepucavanje o tome kako će, kada će i da li će uopšte isplatiti jubilarne nagrade, rezultiralo je sastankom predstavnika Sindikata „Nezavisnost“ i čelnih ljudi Opštine Indija, koji je održan 13.09.2007.g. U timu Sindikata „Nezavisnost“ bili su Hadži Zdravko M. Kovač, predsednik GSPRS „Nezavisnost“, Ranko Hrnjaz, predsednik Pokrajinskog odbora GSPRS „Nezavisnost“ (NSPRV „Nezavisnost“) i Budimka Čikarić Palija, predsednica IO NS-PRV „Nezavisnost“ za ŠU Novi Sad. U opštinskom timu bili su Goran Ješić, predsednik Opštine, sa najbližim saradnicima; načelnicom za društvene delatnosti, načelnicom za finansije i potpredsednikom Opštine.

(Nastavak na str. 5)

ZAPOSTAVLJANJE KARLOVAČKE GIMNAZIJE VINKOVAČKOJ

Poznato nam je, da se mnogo pisalo i raspravljalo o vinkovačkoj i karlovačkoj gimnaziji; a znamo i to da su obe naporedo kao dva oka narodna sjajno vršile svoj veliki prosvetni zadatak. Da je pak vinkovačka gimnazija kao državni zavod, naročito za vreme Vojničke Krajine, svagda imala prvenstvo pred privatnom karlovačkom gimnazijom, to će i ovaj mali prilog moj pokazati, jer su po njemu vlasti s reda nastojale, da bar svu katoličku omladinu privuku u nju. A da bi se još bolje istakao „katolički karakter zavoda“, nazvana je ona „K. k. katholisches Staats-Obergymnasium“ školske godine 1853-54 (vidi u „Spomenici o stopedesetogodišnjici“ članak D-ra Josipa Matisovića, 51); pa ipak je „paralelno s apsolutnim brojem učenika rastao u ovom zavodu od godine 1851 do godine 1860 broj učenika grčko-istočne veroispovesti, rodom iz južne Ugarske“ (Mijo Brašnić). Godine 1858 bilo ih je upravo koliko i katolika (84:84), ali se s uvođenjem mađarskog jezika „u škole i urede kraljevine Ugarske“ taj omer poremetio na štetu „grčko-istočne“ mladeži, koja je u „novosadskoj ili kojoj drugoj ugarskoj gimnaziji nauke nastavila“.

To neraspoloženje prema gimnaziji u Karlovcima, kojoj je po Hicingeru „ein allgemeiner Charakter zuerkannt“, jer su je pohađali i katolici i protestanti („Statistik der Militärgränze des osterreichischen Kaiserthums“, Beč 1823, II deo, II odeljak, 526), pa po podacima na kraju i prema srpskim narodnim školama i svakom obeležju srpskom, prestalo je ono sasvim tek s našim oslobođenjem i ujedinjenjem. (Divno je prikazao te prilike direktor Stevan Žakula u članku „Predratna dačka omladina u Bosni“ naročito u III delu (Politika, broj od 25 novembra 1930). I sad su, hvala Bogu, obe bivše klasične gimnazije kao realne gimnazije u svemu izjednačene; pa stoga zaelimo, da i napredak časno i slavno izvršuju zadatka.

Po dopisu iz Vinkovaca od 6 novembra 1793. (u mitrovačkom protokolu) dobio je Jozef sin nadučitelja Jozefa Roteru a ime stipendije 4 for. na mesec od školske komisije; pa mu se javlja da ga odmah pošalje tamo „in den lateinischen Unterricht“, da duljim izostajanjem ne bi imao opštu zapreku u napretku. A već 22 novembra 1793 odgovara se na Roterovu molbu od 14 novembra ovako: „Ako je nadučitelj Roter poklonio svoje poverenje gimnaziji u Karlovcima i za to mu prilike dopuštaju, da svoga sina može tamo najbolje nadgledati, slobodno mu je da u Karlovcima i dalje studira, ali s tom napomenom, da mu se u tome slučaju ne može ajdutum dati, jer je stipuliran samo za individuu, koja u Granici, u Vinkovcima, studira“.

Mora da se nadučitelj Roter nije pokorio ovom rešenju, jer mu je 11 februara 1794. javljeno, da je tome drugom sinu Jozefu Roteru, koji se sprema za sveštenički stalež, zbog nastavka studija počevši od 1 decembra prošle godine dana pomoć od 4 for. mesečno; a ona 2 for., koja je dosad više primao, da se pridrža za jednoga drugoga dostojnog učenika. To je odluka Dvorskoga ratnog saveta.

Nije jasno, ko mu je dao adjutum od 6 for. na mesec, kad se već od 1 decembra 1793 otkinuse 2 for. od njega za drugoga učenika; a to otkidanje kao da potvrđuje, e je sin Roterov jamačno ostao i dalje u karlovačkoj gimnaziji.

Za vinkovačku gimnaziju mnogo je inače činjeno od strane krajiških vlasti. Ona je postala premeštajem „latinske škole“ iz Petrovaradina 1780 i imadaše isprva dva razreda. U dopisu iz Vinkovaca od 27 oktobra 1793 preporučuje se mladićima, koji odlaze u Vinkovce „ad Studia“, ili njihovim roditeljima, da ne bi preskupo plaćali hranu i stan, kao što je dotada bilo, neka se pri dolasku radi upute prijave „gosp. Normalnom nadučitelju“.

12. maja 1794. javlja se Kantonskom poverenstvu, da je Dvorski ratni savet dopustio da „se ovde u Vinkovcima četiri latinske škole osnuju“ i u njima da će se po priloženom propisu učiti predmeti.

„Ove četiri škole već su počele“, pa neka se to otvo-

renje u kantonu objavi, da bi se roditelji „vojničke i građanske dece, koja naginju staležu, za koji su potrebne latinske studije i matematička znanja“, mogli njima koristiti.

Taj „popis“ svih nastavnih predmeta za pojedine latinske škole, tj. razrede nisam našao za tu godinu ni u „Historičko-statističkim crtama“ vinkovačke gimnazije od prof. Mije Brašnića (Zagreb, 1879) a ni u Vaničeku, pa stoga ga ovde objavljujem, i to ponajviše radi poređenja s drugim savremenim srednjim školama.

Na ovaj nastavni plan nadovezano je mišljenje viših vlasti, koje je izraženo uvođenjem normalne nastave u Vojničkoj Krajini, a sastojalo se u tome, da se obrazovanjem mladeži ne nanosi šteta ili zapreka odbranbenom i hranidbenom staležu. Zdravi mladići iz boljih kuća i sa više čeljadi neka znadu čitati, pisati i računati, da budu sposobni podoficiri. Beskorisno bi bilo protezati tu nastavu na slabunjavu decu i iz malih porodica. Izuzetno mogu se sakata deca s odličnim talentom pustiti u višu nastavu, da izučavanjem više spekulativnih znanosti, veština itd. također budu državi od koristi.

Radi boljega spremanja mladeži za vojni i građanski stalež, Dvorski ratni savet našao je za potrebno, da se u Vinkovcima pored ostalih manjih latinskih škola za tradiranje „der Poesis und Rhetorica“ postavi još 1 profesor, koji će zbog toga ovamo doći, da javna nastava iz njih počne idućega 1 novembra (dopis je datiran u Vinkovcima 10 marta 1797). Naređeno je, da se pozovu svi krajiški mladići, koji na strani studiraju „humaniorum“, da nastave studije u Vinkovcima. Roditelje treba napose uputiti.

Popis tih mladića poslan je nadležnima, ali se već 5 jula 1797 javlja Kantonskom zapovedništvu, da u podnesnom popisu od 2 aprila t. g. nema sviju latinskih učenika, i to Mihajla Rajmana (Raymann) iz Mitrovice, Vasilija Dražića iz Kuzmina, pa još iz Mitrovice: Dimitrija Jankovića, Adama Matijaševića, Stefana Jovanovića, Georgija Dimitrijevića i Gabrijela Nikolića.

Za profesora „5 i 6 latinske škole“ imenovan je „štopski“ župnik Josip St. Reljković „von Ehrendorf“ (28 februara 1797). Otvaranje petoga i šestoga razreda izazvalo je i ovu odluku (28. oktobra 1797): „Budući da nastava u latinskom jeziku sasvim u Granici (Vojničkoj Krajini) postoji i nema više razloga da graničarska mladež ad Studia ide u provincijalne krajeve, to po višoj naredbi ne može unapredak nijedan krajiški mladić više uživati stipendiju, koji ad altiora u krajiškim školama studira; ali mladež grčko-nesjedinjene vere, koja u karlovačkoj gimnaziji studira i za sveštenički se stalež sprema, gde se ona ujedno u verskoj nastavi temeljito pripravlja i od rane mladosti tome staležu naginje, ne treba u Vinkovce slati“.

Što se pak tiče krajiških mladića katoličke vere, ostaje po naredbi od 10 marta 1797, „po kojoj u Vinkovcima latinske škole pohađati imaju“. Inače je kantonsko zapovedništvo pazilo i na mladiće, „koji su Rhetoricam svršili“, naime gde nastavljaju svoje studije. Poimence navodi Mitra Lukačića, Adama Dernača, Jovana Maksimovića i Andriju Radovanovića, a s opštom napomenom, da „se ima po višem nalogu motriti, gde se takovi studenti zadržavaju“ te da se kao sveštenici ili svetovnjaci „ne bi iz Granice iselili i tako izvukli svome određenju“ (Vinkovci, 1 nov. 1797). Njihovo oko dospelo je da vodi brigu i o svršnim učenicima nemačkih normalnih škola, jer je 25 marta 1809 naredio potpukovnik Miletić ovo: „Često se isticalo, da se učenici sa navršenih 16 godina vraćaju kućama iz nemačkih normalnih škola; ali se ne može trpeti bez prethodnoga višeg dopuštenja, da se iz navike navode u manastire ili druge klirikalne škole ili parohije radi spremanja neopaženim posrednim načinom, i tako otuđuju hranbenom i odbranbenom staležu.“ Za to „često“ isticanje pruža nam Fr. Vaniček „zloupotrebe“ u Plaškome i Gomirju iz izveštaja od 1770 godine, kojima se išlo „za dakonatom“, da se ne bi morala puška nositi (knjiga II, str. 582).

Onoj izvanrednoj brizi za sveštenički stalež Klime-

nata u Nikincima i Hrtkovicima, što ju je objavio Fr. Vaniček (II, 583), a preuzeo i A. Cuvaj u svoju „Gradu“ (I, 398), imam da dodam osobitu pažnju, kakve nisam nikad ni čuo ni čitao, prema dečacima Pavlu Đotiću (Gjotich) iz Hrtkovaca i Mirku Curiću (Czurich) iz Nikinaca. Po naređenju iz Mitrovice od 11 decembra 1808 znalo se, da su oni 1805 upisani u školu, pa se sad pita: da li su je već svršili, bi li mogli preći u latinsku školu i kako bi uspevali. Ima da se podnese opširan izveštaj s navođenjem predmeta, koji su već svršili.

Evo još nekoliko podataka, koji doduše ne spadaju pod natpis ovoga člancića, ali doprinose da se bolje razume tadašnja prosvetna politika.

Kad je trebalo u krajiške škole uvesti „ilirsku slovnicu“, pozvalo je Glavno zapovedništvo u Seku krajiške oblasti, 12 novembra 1779, da se nalogu Dvorskoga ratnog saveta udovolji, ali se u području Slavonske Krajine ne mogaše naći ličnost, „koja bi mogla naučiti učitelje ilirski ili ćirilski alfabet“ (Martinović „Povjesne crtice o školstvu brodske pukovnije i brodskega okružja“, 116, Zagreb, 1912). Zar je trebalo još koga, da tu ćirilicu učitelje uči među Slavoncima, kojima su stari po Reljkoviću srpski štili, a srpski pisali“?

Pa ipak se tvrdilo 1780, „da ilirske (grčko-nesjedinjene) škole nisu od potrebe jer se deca mogu naučiti svoj jezik i u nemačkim školama. Nije se baš išlo za tim, da se zatvore škole, koje su već postojale, ali se izreklo reklo, da je već to dosta, ako se njihov broj ne povećava“. Isticalo se još, da onda ne bi trebalo plaćati „ilirskoga“ učitelja „iz opštinskih sredstava“, a i „da bi se mnoge predrasude odstranile, koje je narod od detinjstva usisao“ (Martinović 127).

Te „predrasude“ nisu dale nadležnima mira ni 1822. Ilirske škole nadzirao je „c. kr. školski direktor“. Imao je dužnost između ostalih i tu: „...sich von der Art des Unterrichts zu überzeugen, und vorzuziehen, wenn er etwas nachtheiliges rucksichtlich der Bildung dieser Jugend in Beziehung auf den Staat wahrnehmen sollte, davon unverzüglich die Anzeige zu erstatten“ (Martinović, 250).

Medu „nachtheiliges“ ubraja se na pr. i ovo. Neko je kod Glavnoga zapovedništva odredio, da se u elementarnim školama zavede „serbischer Unterricht“. Ta naredba izdana je 24 aprila 1831; a već 8 maja te godine dolazi od Školske komisije u Belovaru ispravak: neka se u tim elementarnim i opštinskim školama podeljuje nastava u zemaljskom jeziku, „welcher die Kroatische nicht die Serbische ist“ (Martinović, 345). Dakle u Hrvatskoj Krajini beše zemaljski jezik „hrvatski“, a u Slavonskoj Krajini „slavonski“ (ovaj „wird mit lateinischen Lettern sowohl gedruckt als geschrieben“).

S ovim naređenjem u vezi je i petrovaradinsko od 13 februara 1837: „Događa se, da grčko-nesjedinjeno sveštenstvo u narodnim školama većinom se protivio uvođenju pisanja latinicom, jer nije od Konzistorije ovlašteno na to. I ako se ne poriče potreba, da se poučavaju deca u pisanju ćirilicom, ipak bi bilo korisno, da se poučava mladež u zemaljskom jeziku i ovim pismom“ (mitrovački protokol). U tom protokolu nadoh za Teodora Hadžića, pravoslavna pripravnika, da se po otpisu iz Vinkovaca od 16 oktobra 1826 (potpisan human, profesor i zam. direktora Fr. Matskassy) ne može namestiti, jer po zakonu „in der Grenze bei den k. k. aerarischen Schulen nur romisch-katholische Individuen angestellt werden sollten“ – i tako ovom školskom pripravniku ne ostade drugo, „als dass er sein Gluck und Fortkommen in anderen Verhältnissen suche“.

Na završetku upozoravam još i na to, da je Glavno zapovedništvo u Petrovaradinu oglasilo 24. oktobra 1817, da je „previšnjom odlukom od 7 septembra t. g. određeno“, da stanovnici grčko-nesjedinjene vere u napredak ne smeju menjati porodično prezime nadovezivanjem sloga „ich“, „ics“, tj. ić ili ič (Martinović, 202), - iako su baš same vojničke vlasti bez pitanja njihova pri „revizijama“ i „asencijama“ hotimično i pre i posle ove odredbe knjili ta prezimena.

NEPISMENI

Znanje čitanja i pisanja je osnov u borbi protiv siromaštva

UNESCO je proglasio još 1967. godine 8. septembar za Međunarodni dan pismenosti u cilju da se svake godine, bar na taj datum, istakne važnosti čitanja i pismenosti u životu pojedinca i društva u celini, a Generalna skupština UN period 2003-2012 za „Period 10 godina pismenosti. Obe organizacije smatraju da je znanje čitanja i pisanja je temeljno u borbi protiv iskorenjivanja siromaštva

Na osnovu poslednjeg popisa (iz 2002. godine) u Srbiji (bez Kosova i Metohije) u centralnoj Srbiji i Vojvodini živi oko 6.761.000 stanovnika starijih od 10 godina, a nepismeno je 232.925 ljudi, odnosno 3,45%. Procenat nepismenih u AP Vojvodini nešto je niži nego u centralnoj Srbiji, a taj procenat daleko veći u selima (75%) nego u gradovima (25%). Čak 20% stanovnika Srbije (bez Kosova) nema osnovno obrazovanje i reč je, uglavnom, o starijem sloju stanovništva.

Višu i visoku stručnu spremu ima oko 11% građana, a 1991. godini taj procenat je iznosio oko devet odsto.

Najveći procenat nepismenih čine pripadnici romske nacionalnosti (19,65%), a slede Vlasi s 10,52% nepismenih, Bugari (5,45%), Rumuni (4,54%) i Bošnjaci s oko pet odsto nepismenih. Među najpismenijim pripadnicima nacionalnih manjina su Rusini (0,2% nepismenih), Slovaci (0,67%) i Mađari (1,09%).

Prvi na listi pismenosti prvi je Beograd, odnosno opština Vračar, gde procenat nepismenih iznosi manje od jedan odsto. Mali procenat nepismenih je i u drugim beogradskim opštinama, kao i u Vojvodini. Najviše nepismenih živi u opštinama na jugu Srbije.

Mada je za proteklih pola veka urađeno mnogo na opismenjavanju građana Srbije, podaci poslednjeg popisa stanovništva su prilično onespokojavajući, s obzirom na to da se 232.925 građana Srbije potpisuje palcem. Od jedan do tri razreda osnovne škole imaju 2.863 stanovnika Republike, od četiri do sedam razreda osnovne škole završilo je 896.847, a bez potpunog osnovnog obrazovanja je 1.509.462 građana. Srednju školu završilo je 2.596.348, višu 285.056, a fakultetsku diplomu ima 411.944.

U ovom poslednjem popisu, pismenim su smatrana lica koja su završila više od tri razreda osnovne škole, kao i ona sa jednim do tri razreda, ali i bez škole ako su bila u stanju da napišu, pročitaju kratak tekst u vezi sa svakidašnjim životom. Najviše je nepismenih među starijima od 60 godina.

U centralnoj Srbiji nepismenih je 145.961, dok ih je u Vojvodini znatno manje – 26.777.

Veća nepismenosti kod „nežnijeg pola” je posledica niskog nivoa ekonomske razvijenosti, ukorenjenih tradicionalnih normi i podređenog položaja žene u društvu i porodici. Mada se učešće nepismenog stanovništva smanjivalo u periodu od 1953. do 2002. godine, razlika po polu se povećavala na štetu žena. Učešće žena u ukupnom broju nepismenih je 84,9%. Nepismenost je veća kod poljoprivrednog stanovništva (5,67%) nego kod onih koji se bave drugim zanimanjima.

U odnosu na druge narode u Evropi, Srbi su relativno pismeni sa 3,45% nepismenih u ukupnom stanovništvu. Nepismenih je u: Portugaliji 10%, Malti 8,7%, Grčkoj 4,8%, Albaniji 6,5%, dok je u Sloveniji nepismenih 0,5%, Mađarskoj 0,8%, Bugarskoj 1,7%, Italiji 1,9%,

a u Rumuniji 2,1%.

Što se obrazovanja tiče, više od 40% stanovništva ima srednju školu, što je solidno, prema evropskim standardima. Kad se posmatra muško i žensko stanovništvo, među ženama je više neobrazovanih i reč je uglavnom o starijim, domaćicama i penzionerkama. Oko 8,6% žena i 2,5% muškaraca je bez školske spreme. Međutim, kada se posmatra viši nivo obrazovanja onda je tu odnos muškaraca i žena gotovo izjednačen.

Zanimljiv je podatak da je u Vojvodini više građana sa završenom srednjom školom, ali je zato u centralnoj Srbiji više njih sa završenom višom i visokom školom. Oko 1,3 miliona stanovnika u Srbiji nema završenu osnovnu školu, a oko milion i po građana ima samo diplomu osmogodišnje škole.

Preporuku UNESCO-a da sve zemlje do 2015. godine smanje broj nepismenih za polovinu, Srbija bi sa trenutnim brojem škola za osnovno obrazovanje odraslih i brojem nepismenih ovu preporuku mogla da ispuni tek 2137. godine. Ni građani koji su prevremeno napustili školovanje nemaju motivaciju da se ponovo uključe u obrazovni sistem i nastave školovanje. Škole za osnovno obrazovanje odraslih uglavnom pohađaju prerasla deca koja nisu upisala školu na vreme.

Više od 70% nepismenog stanovništva u Srbiji čine građani stariji od 65 godina i čije školsko obrazovanje je trebalo da počne za vreme ili posle Drugog svetskog rata. Preostali nepismeni u Srbiji uglavnom građani romske nacionalnosti. Veliki problem je zadržati romsku decu u školama jer oni uglavnom napuštaju školu od 10 do 15 godine života. Ministarstvo prosvete je prošle godine pokrenulo afirmativnu akciju upisa romske dece u srednje škole. Na bodove iz škole dodavao im se bonus od 30 bodova čime im je omogućeno da se upišu na željene profile. Olakšan je i upis romske dece na fakultete, a omogućeno im je i smeštaj u domovima po veoma povoljnim uslovima. U saradnji sa OEBS-om, formirana je grupu romskih asistenata u osnovnim školama i predškolskim ustanovama koji će biti spona između romskih porodica i škole.

U okviru “Dekade Roma” Ministarstvo prosvete je, u saradnji sa Nacionalnim savetom romske nacionalne zajednice i Institutom za pedagogiju i andragogiju Filozofskog fakulteta, pokrenulo projekat “Funkcionalno osnovno obrazovanje odraslih Roma”. Projekat “Funkcionalno osnovno obrazovanje Roma” podrazumeva reformu sistema osnovnog obrazovanja odraslih koje će biti primereno potrebama odraslih polaznika i potrebama tržišta. Novi koncept obrazovanja odraslih traje tri godine. Prva godina će pokrivati prva tri razreda osnovne škole i polaznici će dobiti samo osnovnu funkcionalnu pismenost, odnosno naučice da čitaju, pišu, popunjavaju obrasce... U drugoj godinu biće pokriven peti i šesti razred, a uvešće se nove oblasti, poput preduzetništva. Po završetku ovog trogodišnjeg školovanja, odrasli će dobiti svedočanstvo o završenju osnovnoj školi i sertifikat o pohađanju određenog obrazovnog profila. Prilikom izbora obuke koju će polaznici pohađati sagledane su potrebe tržišta rada i pojedine želje polaznika kojim zanimanjem žele da se bave.

Na Uneskovoj konferenciji “Obrazovanje za sve”, koja je nedavno završena u Parizu, kon-

statovano je da u svetu živi 771 miliona nepismenih stanovnika.

Oko 75% nepismenog stanovnika živi u subsaharskim zemljama, gde žene uopšte ne idu u školu, zatim slede jugozapadna i istočna Azija i arapske zemlje. Sve zemlje su podeljene u tri grupe po pristupu obrazovanja svim kategorijama, jednako polova u obrazovanju, mogućnosti upisa srednje škole. Naše obrazovanje se veoma dobro kotira i nalazi se u prvoj grupi, a opšta pismenost našeg stanovništva je optimistična.

U današnjem svetu, u kome posredstvom elektronike i Interneta informacije obleću svet mereno delićima sekundi, još ima nepismenih, kako kaže narod, “slepih kod očiju”.

Prema podacima međunarodnih organizacija, poput Ujedinjenih nacija i Organizacije UN za nauku i kulturu (UNESCO) i Organizacije za ekonomsku saradnju i razvoj (OECD), broj nepismenih odraslih osoba se trenutno u svetu procenjuje na 862 miliona. Od tog broja dve trećine su žene, a 113 miliona deca - na kojima je budućnost sveta, prenele su agencije povodom 8. septembra - Međunarodnog dana pismenosti.

Prema podacima OECD-a, u razvijenim zemljama najveći broj stanovnika ima srednju školsku spremu (od 47 odsto u SAD do 61 odsto u Austriji).

Obrazovanje, odnosno puna pismenost odraslog stanovništva, i danas je i u razvijenim zemljama jedna od osnovnih tema jer globalizacija svetske ekonomije zahteva pismene radnike, odnosno preovlađujući je broj radnih mesta koji traže dobro obučenu i obrazovanu radnu snagu. Do polovine prošlog veka koncept pismenosti podrazumevao je elementarnu analfabetско-jezičku i matematičku orijentaciju, a to znači osnovno savladavanje veština čitanja i pisanja. Od 1964. razvija se novi pristup, odnosno funkcionalno opismenjavanje i pismenost, a osnovu ovakvog koncepta čini odnos između pismenosti i privrednog razvoja. Prema definiciji Projekta međunarodne pismenosti odraslih (IALS) pismenost se danas definiše kao: prozna pismenost (razumevanje i korišćenje informacija dobijenih iz tekstova), dokumentaciona pismenost (informacije koje se nalaze u različitim formularima) i kvantitativna pismenost (razumevanje, na primer, izveštaja o stanju na račun u banci, određivanje poreza, kamata i dr.)

U najnovijem istraživanju Projekta IALS-a obuhvaćeno je šest zemalja OECD-a: SAD, Kanada, Nemačka, Holandija, Švedska i Švajcarska. Ustanovljeno je, npr, da najviši nivo pismenosti imaju Švajcarci – 35%, a da za njima slede Amerikanci sa 20%. Po obuhvaćenosti stanovništva obrazovanjem posle obaveznog na prvom mestu su SAD i Japan sa 96%, a slede Švajcarska sa 82% i Austrija sa 79%.

Krajem 20. i početkom 21. veka na svetsku scenu “stupa” takozvana nova pismenost, odnosno informatičko opismenjavanje, eksplozija novih formi komunikacija u vrlo kratkom vremenskom periodu. U prednjači razvoj onoga što se naziva “Mas self komunikeyšn” (MSC), odnosno Masovna individualna komunikacija. Tehnički gledano, MSC je Internet, ali isto tako i svet komunikacije mobilnim telefonima. Procenjuje se da danas više od milijarde ljudi koristi Internet, a više od dve milijarde mobilne telefone.

SARADNJA PO UGS "NEZAVISNOST" I CGT D'AQUITANIE

Upoznavanje u Vojvodini- sporazum u Akvitaniji

U okviru međunarodne saradnje UGS „Nezavisnost“ u poseti našem sindikatu i AP Vojvodini, 28. i 29. septembra 2007. godine, bila je delegacija Generalne konfederacije francuskih sindikata regiona Akvitanija (SGT). Nju je predvodio Alen Delma, regionalni sekretar SSTT za taj region. U delegaciji su još bili Mari Anit (međunarodni deo Centrale), Filip Mediavilja (sektor pošta i elektroprenos), Lidija Delma (zadužena za rodnu ravnopravnost – sektor zdravstvo) i Bernar Subinje iz Gradskog zelenila, inače i opštinski odbornik. Domaćini delegaciji SGT su bili Slavoljub Luković, sekretar GO UGS „Nezavisnost“, Slavko Vlajsavljević, predsednik GS PUT „Nezavisnost“ i Jaćim Milunović, koordinator IUF za jugoistočnu Evropu. Na sastanku koji je održan u petak 28. septembra u regionalnom povereništvu UGS „Nezavisnost“ za Novi Sad, razmenjena su iskustva sa našim aktivistima i regionalnim poverenicima iz AP Vojvodine iz grane PUT, GSPRS, GSM, GSSTEL, NSPS, HNER „Nezavisnost“.

Region Akvitanija ima 3 miliona stanovnika, naslanja se na Atlanski okean i Španiju. Administrativni centar je Bordo. Glavna delatnost je u sektoru poljoprivrede – proizvodnja vrhunskih vina, metalurgija i proizvodnja delova za avioindustriju, trgovina. Regija je bogata šumom, pa je i drvoprerađivačka industrija značajna.

Goste je interesovao ustavni položaj AP Vojvodine, izvorni prihodi, izborni sistem, pokrajinska vlast i pravci delovanja prema njima. Takođe su ih zanimala i pitanja decentralizacije vlasti i finansija.

Između Akvitanije i AP Vojvodine postoje sličnosti jer su obe regije pogranične, poljoprivreda je najznačajnija delatnost. Francuska je podeljena na 22 regije. Zakon o decentralizaciji je dao nezavisnost regijama u ekonomskom razvoju i transportu, a deo poreza ostaje na regionalnom i lokalnom nivou. SGT ima 350.000 članova.

Sindikalni aktivisti i regionalni poverenici iz APV su osim traženih informacija postavljali i pitanja.

Potpisnika ovih redova interesovao je materijalni položaj prosvetnih radnika u državnim školama. Odgovor gostiju je bio neumoljiv: „Iz javnih službi svi beže u privatni sektor“. 60% plate je sigurno sa nacionalnog nivoa, što se isplate tiče, a 40% je varijabilni deo koji regije mogu, a nekad i ne moraju isplaćivati.

Kolege iz SGT najstarijeg Sindikata u Francuskoj koji je osnovan davne 1895. godine ukazivali su na potrebu demokratske participacije u Sindikatu i uvažavanje mišljenja svakog člana, što ih odvaja od ostalih sindikata u Francuskoj. Ukazali su na potrebu povezivanja radnika koji rade u multinacionalnim kompanijama (npr. „Ford“ Bordo, Francuska – „Ford“ Valensija, Španija). Stepen sindikalne organizovanosti u Francuskoj je najmanji u EU, ali je mogućnost mobilizacije zaposlenih strahova-

vita, što je pokazao masovni protest povodom Zakona o prvom zaposlenju kada su francuskim ulicama demonstrirali milioni ljudi. I u Francuskoj je privatizacija javnih preduzeća suzila stepen radnih prava i otvorila mogućnost za novo delovanje sindikata (npr. Frans Telekom).

Nakon sastanka posetili smo vodeću seminaru kuću u našoj zemlji „Agrokoop“ u Novom Sadu, gde smo obavili razgovor sa rukovodstvom Sindikata i generalnim direktorom gde smo ustanovili dobre strane socijalnog dijaloga i nedostatke u njemu koji se manifestuju kroz probleme pre svega neplaćenog prekovremenog rada. Taj rad se pretvara u slobodne dane koji zbog karaktera proizvodnje ne mogu da se iskoriste. Međutim, sa ostalim segmentima sindikalnog rada svi su bili zadovoljni, naročito u domenu primene Zakona o bezbednosti i zaštiti zdravlja na radu i prevencije radne invalidnosti (slanje ugroženih zaposlenih na

banjsko lečenje).

Zanimljivost je da nakon kupovine većinskog paketa akcija od strane konzorcijuma četiri domaće firme, broj zaposlenih na neodređeno vreme, sezonaca i radnika na povremenim poslovima ostao isti (oko 510). Svaka sličnost sa privatizacijom jedne naše semenarske firme je slučajna.

Gosti iz Francuske su napomenuli da žele da sarađuju sa Pokrajinskim odborom UGS „Nezavisnost“ i da se ta saradnja ne svodi na „sindikalni turizam“ već da bude plodonosna.

Posle ručka u hotelu „Dunav“ u Sremskim Karlovcima, delegacije su se uputile u Karlo-

vačku gimnaziju gde ih je pozdravila; predsednik RKO NSPRV „Nezavisnost“ za ŠU Novi Sad Budimka Čikarić Palija, a onda u ime domaćina; predsednik sindikata škole i direktor škole Rade Zejak. Članovi delegacije su bili impresionirani; istorijskim nasleđem Gimnazije, sadašnjim renomeom škole od posebnog nacionalnog interesa, gimnazijskom bibliotekom, velikim brojem originalnih spisa i dela, kao i foto-tipskim izdanjem Miroslavljevog jevanđelja. Goste iz Francuske su pozdravili i učenici Gimnazije na francuskom jeziku što je izazvalo oduševljenje naših gostiju. Sutradan su gosti iz Francuske obišli Petrovaradinsku tvrđavu, a zatim u nedelju otputovali u Akvitaniju.

Ubrzo je, već u ponedeljak 01.10.2007. god, stigao je poziv da dva člana PO UGS „Nezavisnost“; Slavko Vlajsavljević (predsednika GS PUT „Nezavisnost“) i Budimka Čikarić Palija GSPRS „Nezavisnost“ prisustvuju 08/10.2007. god. Međunarodnoj konferenciji regionalnog sindikata CGT d'Aquitaine - 10ème conférence régionale CGT d'Aquitaine u Bordeaux-u, a potom kongresu CGT d'Aquitaine. Posle izlaganja sindikalista iz sindikata: UNISON Bristol, CGIL, CISL et UIL Emilia Romagna, DGB Hessen, SOLIDARNOCS et OPZZ Wielkopolska, CCOO Pais Valenciano, CSIR, CCOO et UGT Aragon, Navarra, Euskadi; SFTC, UNSA Aquitaine, CSI: CES i UGS Nezavisnost, 08.10.2007. u prepodnevnom časovniku održane su dve debate u sedištu sindikata CGT u BOREDUX-u Bordeaux. Prva debata: „Kako mi, sindikati Evrope, možemo zajedno da izgradimo saradnju i solidarnost koje su potrebne radnicima Evrope i sveta danas!“ i druga: „Polazeći od preduzeća i teritorija (gradova, oblasti, regiona...) gde rade i žive radnici, kako ostvariti potražnju na evropskom i međunarodnom nivou (npr. u evropskim komitetima, preduzećima i međunarodnim kompanijama...)“

Konferencija je završena svečanom potpisivanjem sporazuma sindikata CGT d'Aquitaine i UGS „Nezavisnost“ o saradnji u 12 tačaka. Po tom sporazumu prvi vidovi saradnje će otpočeti u decembru i ostvariće je sekcije žena naših sindikata. Predsednica za rodnu ravnopravnost sindikata CGT d'Aquitaine Lydie Delmas će predvoditi delegaciju koja će u decembru ove godine posetiti Vojvodinu.

Sama konferencija je održana pod motom „Travailler pour Vivre en Aquitaine-la CGT“. Koordinaciju i organizaciju boravaka naše delegacije je vodila Mariannick Le Bris iz međunarodnog odeljenja CGT.

Mirosljub Bjeletić,
Budimka Čikarić Palija

ŠTA UČINITI DA ŠKOLSKI ŽIVOT BUDE BOLJI?

Učenici OŠ „21. oktobar“ Sombor nizom akcija obeležili su dečiju nedelju, u okviru koje su realizovali brojne aktivnosti; „male i velike dece“ – licem u lice, otvoreno o..., zaustavimo nasilje, dan otvorenih vrata, akcija dobre igračke, akcija dobre igre, maskenbal, kviz znanja iz istorije, pravljenje ikebana, takmičenje u šahu, takmičenje u pikadu, fudbalu i odbojki (devojčice), otkačene frizure i žurka, literarno veče i druženje sa pesnikom Davidom Dakom Kecmanom.

Takođe, u okviru Dečje nedelje, a povodom 5. oktobra Svetskog dana učitelja u akciji sindikata „Nezavisnost“, učenici su uzeli učešće pod motom „Šta može da se učini da školski život bude bolji za mene i mog učitelja“. Ideje učenika su bile veoma kreativne i iskrene. Navodimo neke;

UČITELJ

- tolerantan
- da mi ne uliva strah, nego poverenje
- da uvek ima osmeh na licu

- da nas nauči i osposobi kako ćemo primeniti znanje
- da nas uvažava kao ličnosti, zna da pomogne i uteši
- treba da nas nauči da je svako poseban na svoj način
- da voli svoju profesiju

UČENIK

- razlikuje dobro i loše
- tolerantan
- da uči jer se samo učenjem ostvaruju snovi
- imati zahvalnost, poštovanje prema starijima
- znati reći izvini, ja sam pogrešio
- da učimo i da se osposobimo da primenimo znanje
- biti mlad i luckast, ali i odgovoran, radan i pošten
- spreman da sasluša druge
- da nije ulizica, da ne ogovara, da ne laže

Sofija Kovač

BOLJI RADNI USLOVI ZA NASTAVNIKE ZNAČE BOLJE USLOVE UČENIKA ZA UČENJE

Svetski dan učitelja, 05. oktobar, bila je prilika da sindikati prosvetnih radnika širom sveta skrenu pažnju javnosti na ulogu nastavnika, kao i na suštinsku važnost uloge ove profesije u društvu.

Dok je stalna tema Svetskog dana učitelja: „Kvalitetni učitelji za kvalitetno obrazovanje“, kampanja je ove godine fokusirana na problem boljih uslova rada nastavnika, što takođe povlači uslove za učenje, za one koji uče. Ne iznenađuje da je kvalitet ljudskih resursa, a time obrazovanje i obuka, postao strateški faktor.

NSPRV „Nezavisnost“ ŠU Sombor je inicirao sledeće aktivnosti:

- sastanke sa predstavnicima JLS u svim opštinama gde postoji naša organizacija u vezi prevazilaženja postojećih problema koji proizilaze iz (ne)izvršavanja obaveza prema prosvetnim radnicima (PKU, Zakon o lokalnoj samoupravi i Zakon o osnovama sistema obrazovanja i vaspitanja)

- nastupe u svim lokalnim medijima. Govorilo se o značaju ovog dana za dalji napredak procesa obrazovanja i ostvarenja Milenijumskih ciljeva iza kojih stoji Generalna skupština UN. Istaknut je i značaj socijalnog dijaloga i kolektivnog pregovaranja, kao mere napretka društva

- organizovani su posebni časovi u školama, članicama NSPRV „Nezavisnost“ za đake sa temom: „Kvalitetno obrazovanje – šta to znači za mene?“
- organizovan je razgovor sa rukovodstvom Pedagoškog fakulteta u Somboru na temu: Obrazovna politika i mogućnost prekvalifikacije postojećeg viška kadra - profesor razredne nastave

RKO smatra da će sindikat stalnim potenciranjem prava na kvalitetno obrazovanje i uslove rada, boravka i učenja

u školi, uticati na donosiocima odluka – političare da, poštujući obaveze koje imaju prema zaposlenima u obrazovanju, izdvoje i više sredstava za ovu namenu, jer to je najsigurnija investicija za budućnost jedne zemlje.

Sofija Mandarić

ŠKOLA KAKVU ŽELIM

Kakvu školu su poželeli učenici škole za osnovno i srednje obrazovanje sa domom „Vuk Karadžić“ Sombor

- urednu školu (Milica Vujaković, VII r.)
- da u školi bude kompjuter
- da dvorište bude lepše
- da idem u školu (Branislav Marković, I sr.)
- otpatke bi trebalo bacati u korpu

- stariji ne bi trebalo da diraju mlađe
- želim da škola bude okrečena
- želeo bih da nastavnici redovno dolaze na časove i da naravno rade, a ne da ne dolaze po dva časa
- želeo bih da se učenici na putu do škole lepo ponašaju (Zoran Lovrić II sr. i Saša Vasiljković II sr.)
- učionica treba da je lepa i čista i trebalo bi da imamo lepu salu i učionice
- voleli bismo da škola ima kompjuter, da ima zelenila u dvorištu, da ima igračka, ljuljaški i televizor (Zoran Savić VII r. i Marina Hofman VII r.)
- volela bih da škola bude lepa, uredna i čista
- volela bih da dvorište ima tobogan, ljuljaške i klackalice
- da deca budu dobra prema mladima (Ninić Marijana VIII r.)
- da zidovi učionica budu lepši, a ne da prokiš-

- najavuju
- da nastavnici budu kao vaspitači (Nemanja Cekić I sr.)
- da bude više igračka u igraonici
- više tobogana
- više cveća u školi (Robert Harangozo, V r.)
- da se ne svadamo
- da igramo igrice na kompjuteru (Ladislav Cvetnić I sr.)
- da nas nastavnici poštuju i da redovno dolaze na čas (Marko Danjiček, II sr.)
- želeo bih da boravak bude lep i ukrašen sa raznim ukrasima za Novu godinu (Dragoljub Puškarić, VII r.)
- želeo bih da svi nastavnici budu dobri prema meni a i ja prema njima (Aleksandra Đurak, I sr.)
- da igramo fudbal svaki dan (Mladen Momčilović, I sr.)

SINDIKALNA SCENA I AKTIVNOSTI SINDIKATA „NEZAVISNOST“ U OPŠTINI VRŠAC

U emisiji *Otvoreni studio TV Lav* u Vršcu, emitovanoj 28.09.2007, gosti su bili Vasilj Milović, predsednik Opštinskog odbora i predsednik Regionalne skupštine sindikata „Nezavisnost“ i Olgica Lukač, član Opštinskog odbora i član Pokrajinskog Izvršnog odbora NSPRV „Nezavisnost“. Cilj gostovanja je bio da se članstvu sindikata pojasne nejasnoće nastale oko tumačenja predloga koeficijena za zaposlene u obrazovanju i da se pojasni sistem organizovanog informisanja koji su razvili GSPRS i NSPRV „Nezavisnost“ kako bi članstvo sindikata blagovremeno bilo obavješteno o svim dešavanjima na sindikalnoj sceni.

Sa TV *Lav* je postignut sporazum da

se, u narednih godinu dana, u terminu od 18.00 do 18.30, zadnjeg petka u mesecu, u emisiji *Otvoreni studio* pojavljuju predstavnici sindikata koji će u ovoj emisiji, koja teče uživo, da govore o određenim temama i da odgovaraju na aktuelna pitanja koja budu postavljali članovi sindikata ili oni koje interesuje rad sindikata. Suština učešća u emisiji *Otvoreni studio* je ta da se u opštini Vršac prezentira šta je to sindikat „Nezavisnost“ do sada postigao u cilju zaštite interesa i prava radnika zaposlenih u obrazovanju i da se vršačka javnost upozna sa rezultatima rada Opštinskog odbora sindikata „Nezavisnost“ u Vršcu.

Član Pokrajinskog IO NSPRV „Nezavisnost“ Olgica Lukač

AKCIJA ČLANOVA SINDIKATA „NEZAVISNOST“ U VRŠCU POVODOM 5-TOG OKTOBRA, SVETSKOG DANA UČITELJA

Opštinska organizacija sindikata „Nezavisnost“ u Vršcu je izradila prigodan flajer povodom 5-tog oktobra, Svetskog dana učitelja. Flajer je upućen svim školama koje su na području opštine Vršac članice sindikata „Nezavisnost“, kao i lokalnim medijskim TV kućama – TV *Panoviziji*, TV *Lavu* i TV *Banatu*.

TV *Panoviziji* je upućen i članak GSPRS

„Nezavisnost“ od 02. 10. 2007. godine napisan u formi saopštenja - SVETSKI DAN UČITELJA - *Kvalitetno obrazovanje za sve*.

Ovom akcijom je započela serija aktivnosti koju su inicirali mladi članovi Opštinskog odbora sindikata „Nezavisnost“ u Vršcu. Među njima treba spomenuti Jasminu Nikolić, Tamaru Stojanović i Stanislava Dimitrijevića. Podmladak

sindikata „Nezavisnost“ jeste ona snaga koja pokreće rad sindikata i potvrđuje da sindikat „Nezavisnost“, u skladu sa principima evropske sindikalne scene, izrasta u vodeću snagu sindikalne scene u Srbiji.

Član Pokrajinskog IO NSPRV „Nezavisnost“ Olgica Lukač

ŠKOLA ZA RUMUNE U KIKINDI

Iako je kikindski ogranak Zajednice Rumuna osnovan još u martu, javnosti je predstavljen tek ovih dana. Na konferenciji za medije to je učinio predsednik ogranka Kornel Boroka koji je rekao da će prevashodni zadatak tog udruženja biti saradnja s rumunskom decom ili onom koja imaju takvo poreklo, ali ne govore rumunski jezik jer su iz mešovityh brakova.

Organizovaćemo školu rumunskog jezika za dve grupe dece. U Kikindi se već prijavilo petnaestoro dece, a u Mokrinu desetero. Oni će učiti pisanje, čitanje i konverzaciju jer je cilj naše zajednice zaštita i ostvarivanje nacionalnih prava rumunske zajednice u umetnosti, sportu, zabavi, veroispovesti i drugim oblastima - rekao je Boroka. Pošto kikindski ogranak nema svo-

je prostorije, nastava će se odvijati u prostorijama kikindske Muzičke škole. Sedište Zajednice Rumuna u Srbiji je u Vršcu, a građani joj se najviše obraćaju zbog dobijanja viza. Boroka je rekao da u sredinama gde žive pripadnici te zajednice nikada nije bilo međunarodnih ekscesa. Inače, prema popisu stanovništva od pre četiri godine, u kikindskoj opštini žive 133 Rumuna.

UGROŽENA BEZBEDNOST UČENIKA

„Zrenjaninski slučaj“ će pomoći boljoj bezbednosti učenika u Vojvodini?

Nakon napada na trojicu srednjoškolaca i brutalnog premlaćivanja ovih đaka u centru Zrenjanina, u Gimnaziji je održan sastanak kojem su prisustvovali; pokrajinski sekretar za obrazovanje Zoltan Jegeš, potpredsednik Izvršnog veća Vojvodine Dušan Jakovljević, predsednik Privremenog organa Opštine Zrenjanin Bratislav Tomić, načelnik ovdajšnje Policijske uprave Dragan Dragaš i zamjenik direktora Gimnazije Rako Tomović. Na sastanku je bilo reči o bezbednosti đaka i sprečavanju sličnih incidenata u budućem periodu.

Zaključeno je da je neophodna opšta akcija vezanu za bezbednost mladih ne samo u školama, nego i u celom gradu. U akciju će biti uključena JLS, zrenjaninske škole, policija i naravno Pokrajina. Ova akcija neće biti samo usamljen slučaj već će se nastaviti i provesti i u drugim opštinama u Vojvodini. Predstavnici pokrajinskih vlasti su obećali da će se založiti da se donesu izmene i dopune zakona kojima se reguliše bezbednost.

Pokrajinski sekretar Dr. Zoltan Jegeš je istakao da okolnosti ipak ukazuju da se radi o slučaju, a ne organizovanoj aktivnosti i dodao da će Pokrajina „pokrenuti širu akciju zarad uspostavljanja bezbednosti dece“ i da „zajedno moraju delovati lokalne samouprave, školstvo, pokrajinski, pa i republički organi“ u okviru sinhronizovane akcije.

„Privremeni“ zrenjaninski gradonačelnik Tomić je prokomentarisao da će lokalna samouprava Zrenjanina biti „koordinator široke akcije koja se neće svesti samo na priču, nego će u nju biti uključeni svi, pa i profesori i učenici“.

„Akcija ne sme da se završi na nivou Opštine“ već se mora nastaviti i na nivou Vojvodine i republike, i dodao da ona „ne bi smela da bude jednokratna, nego stalna“.

Vest o nanošenju teških telesnih povreda trojice maturanata Gimnazije uticala na njihove drugare iz školskih klupa pa je razumljivo da su i učenici zabrinuti zbog incidenta koji se, dodu-

še, dogodio van škole. I roditelji su, sa pravom, zabrinuti. Nadležne prosvetne i opštinske vlasti očekuju konkretne predloge od učeničkih parlamenta saveta roditelja i žele da sa njima podele odgovornost za bezbednost učenika.

Da podsetimo, zasad nepoznate osobe su, u nedelju 16. septembra jedan sat posle ponoći na zrenjaninskom Trgu slobode, bez ikakvog povoda napale trojicu učenika Zrenjaninske gimnazije i tom prilikom dvojici od njih nanele teške telesne povrede. Činjenica da nijedan od brutalno pretučenih omladinaca nije poznat kao problematičan dodatno je zabrinula javnost, kao i da nasilnici još uvek nisu identifikovani, mada se očekuje da će ih policija uskoro otkriti.

Kako postoje i očevidci slučaja zrenjaninska javnost očekuje da neće dugo čekati na to. U međuvremenu sprovedena anketa u zrenjaninske javnosti pokazuje da za nasilje mladih najveću odgovornost snose društvene okolnosti i roditeljski uticaj.

ZBOG ČEGA PLATE POSLANIKA BODU OČI GRAĐANIMA SRBIJE?

Izjava predsednika Skupštine Olivera Dulića da „poslaničke plate svima budu oči“ treba da zabrine. Narod mora da bude upoznat s načinom na koji se troši budžet. Ako poslanici sumnjaju da narodu smetaju njihove enormno visoke plate, za naše prilike, neka preko referenduma saznaju mišljenje naroda o njihovim platama. Ova smetnja pokrivena je pre svega neadekvatnim učinkom po kvalitetu i kvantitetu rada poslanika, koji zajedno s vladom snose odgovornost što za prvih sto dana njihovog mandata nisu doneli mnogi sistemski i važni zakoni. Mnogo vremena se potrošilo na podelu ministarskih fotelja, što nedvosmisleno govori da je vladajućoj koaliciji bila važnija borba za vlast nego za opštu dobrobit naroda. Zbog nedovoljnog učinka bilo je ispravnije da poslanici i vlada prime umanjene plate, kao što se to radi svuda gde se meri učinak. Učinak ne treba da bude samo broj donetih zakona, već i poboljšanje društvenog i ličnog standarda stanovništva.

Inače, učinak koji se ne može meriti, nema nikakvu vrednost. Visoke plate poslanika budu oči narodu i zbog toga što za njihovo radno mesto nije predviđena nikakva stručna kvalifikacija, osim da je poslanik lojalan, poslušan prema svojoj političkoj stranci. Njihov je osnovni zadatak da se povinuju „daljinskom upravljaču“, naročito prilikom glasanja. Dalje, smeta, što poslanici nemaju obavezu da prisustvuju sednicama Skupštine, osim u dane glasanja jer, valjda imaju neka „važnija“ posla. Izuzetak čine stručni ljudi, koji kao poslanici rade u nekim odgovornim komisijama, a oni su u manjini u odnosu na ukupan broj poslanika. Ali ovi stručni ljudi zato primaju i poseban paušal, pa kad se sve to sabere sa dnevnica, putnim troškovima i raznim beneficijama, poslanici stvarno žive život kakav ne uživa nijedna profesija. Smeta i njihova nedodirljivost jer ih po mnogim stvarima štiti imunitet, i često se događa da pravu istinu za pojedine političare i ostale „važne ljude“ doznajemo s velikim zakašnjenjem, tek pošto im istakne mandat.

Smeta i njihova brojnost jer malo je zemalja koje su po mnogo čemu slične nama, a da imaju toliki broj poslanika. Svedoci smo da tranzicija, pretvaranje društvene i državne imovine u privatnu, nije zadržala isti broj zaposlenih radnika. Uglavnom je privatnik-kapitalista nemilosrdno smanjivao broj zaposlenih radnika, koji za utehu dobiju određenu otpremninu na bazi tzv. „socijalnog programa“, s kojim se ne može započeti nikakav biznis, pa za kratko vreme ostaje se i bez para i bez posla. Zašto je tranzicija mimošla naš parlament?

Ako već poštujemo zahteve Svetske banke kada je reč o smanjenju javnog rashoda, znači troškove koji se finansiraju iz budžeta, a znamo da se i Skupština finansira iz budžeta, zašto se nije nešto slično sprovelo i u Skupštini? Da li je to privilegija ili nužnost radi opšteg dobra? Ali, zato je veoma lako i „bezbolno“ za smanjenje javnog rashoda neosnovano poslušio penzioneri fond, koji na bazi sadašnjeg Zakona o penzijama sve više „proizvodi“ sirotinju. Svi se danas izjašnjavaju u korist penzionera, da im treba popraviti materijalno stanje, ali to ide veoma sporo i trajavo u odnosu na postupak za povećanje poslaničkih plata, koje niko drugi ne određuje i odobrava osim njih samih. „Samo“ je u tom razliku, uključujući i napred iznete konstatacije. Što se tiče broja poslanika, to je verovatno vezano za broj političkih partija u našoj zemlji. Ima ih preko trista i valja im dati šansu da uđu u Skupštinu.

Dosta sam toga izneo kao odgovor na primedbu Olivera Dulića da „poslaničke plate svima budu oči“ i uveren sam da na taj način nisam „otkrio Ameriku“ jer je to manje-više većini građana poznato, a naročito je poznato našim političarima. Dovoljno je uzimati u obzir sadašnji anemični položaj naše privrede, armiju nezaposlenih i armiju zaposlenih, a siromašnih, armiju penzionera koji su zaboravili na dostojanstven život, mlade i obrazovane ljude koji nemaju nikakve perspektive, bar za sledećih 10 godina, povećanu smrtnost naših građana, opstajanje korupcije i organizovanog kriminala, pa u svetlu svega toga oceniti da li poslanici i naša ostala politička elita treba da žive na „visokoj nozi“ i zbog zanesenosti funkcijom i privilegijom zaborave kako živi običan čovek.

*Živorad Pantić, predsednik
Sindikata penzionera Srbije „Nezavisnost“*

STRUČNO USAVRŠAVANJE PROSVETNIH RADNIKA – KO TO TREBA DA PLATI?

Iako će naredne dane na nivou GSPRS „Nezavisnost“ obeležiti izjašnjavanje prosvetnih radnika hoće li u štrajk zbog mogućnosti da u budžetskoj 2008. godini dožive realan pad zarada, moguće je da i u lokalu bude „vruća“ jesen.

Aktuelna lokalna vlast i dalje nastavlja „igru žmurke“ i ignorisanja jedinog izvornog reprezentata interesa prosvetnih radnika NSPRV „Nezavisnost“. Ni uredno overen zahtev na pisarnici SO Sombor da povodom 5. oktobra – Svetskog dana učitelja, prime predstavnik Sindikata i u svečarskoj atmosferi poprave klimu narušenih odnosa, nije bio povod za razgovor. Kako se neumitno približava donošenje Budžeta SO Sombor za 2008. godinu, NSPRV „Nezavisnost“ ŠU Sombor je primoran da ponovo reaguje. Ostala su još dva opštinska budžeta kojima se može ispraviti kritična situacija sa satima stručnog usavršavanja prosvetnih radnika. Naime, 01.07.2009. svi prosvetni radnici moraju imati 100 sati stručnog usavršavanja akreditovanih seminara iz Kataloga stručnog usavršavanja Ministarstva prosvete Republike Srbije da bi produžili licencu. Od toga najmanje 60% mora biti iz kategorije obaveznih seminara vezanih za struku, a najviše 40% iz kategorije izbornih. Dok je u gradskim školama situacija koliko-toliko podnošljiva, u seoskim je kritična. Srećni zbog toga što su im plaćeni putni troškovi, zaposleni ne smeju ni da pitaju kada će pohađati seminare neophodne za nastavak egzistencije. Zbog toga se javljaju i genijalne ideje poput zaposlenih iz jedne gradske škole poznate po prebijanju zaposlenih, da sami snose troškove stručnog usavršavanja. Član 143. stav 2. tačka 1. Zakona o osnovama sistema obrazovanja i vaspitanja je jasan: u budžetu jedinice lokalne samouprave u oblasti osnovnog i srednjeg obrazovanja i vaspitanja obezbeđuju se sredstva za stručno usavršavanje zaposlenih. U stručno usavršavanje zaposlenih spada i rad nastavnika-mentora

koji uvode u posao mlade kolege koje trebaju da polažu ispit za licencu. Naime, oni moraju biti prisutni na 20 časova nastave koje izvodi dotični da bi dali svoje mišljenje. Radi se, naime, o jednoj punoj nastavnoj radnoj nedelji koja vredi između 20 i 25% nastavničke plate sa pripadajućim doprinosima. Ovakvo se to svodi na prijateljsko ubeđivanje i kolegijalne odnose da bi se početnicima u prosveti omogućio ostanak i opstanak u našoj branši. JLS, umesto da izađe u susret opravdanim zahtevima prosvetnih radnika, sugerise direktorima škola da povećane stavke na kontu stručnog usavršavanja u ovogodišnjim školskim budžetima smanje na prošlogodišnji nivo. Tako se zakonska obaveza, da se 1% od bruto zarada na nivou škole usmeri u stručno usavršavanje, karikira i izvršava do nivoa od 30% manje.

Primer jedne gradske škole: za 54 nastavnika planirano je 80.000 dinara za školsku 2007/2008. godinu, tj. 1481,48 dinara po zaposlenom. Kako povratna autobuska karta do glavne destinacije gde se održava gro obaveznih seminara, Sombor-Beograd, košta 1.340,00 dinara + 100,00 dinara stanične usluge BAS u povratku, tj. 1.440,00, ostaje 41,48 dinara za kotizaciju (troškove održavanja seminara) i ishranu na službenom putu (pripadajuću dnevnicu). Kako su cene ovogodišnjih seminara od 1.800-6.000 dinara po učesniku, vidi se kako je to dovoljna cifra.

NSPRV „Nezavisnost“ ŠU Sombor će iskoristiti sva sredstva sindikalne borbe da se ne bi dogodio „lukuš“ da ijedan prosvetni radnik izgubi posao zbog nezakonitog postupanja i nečinjenja JLS. Kako se približava i vreme lokalnih izbora, ozbiljno razmišljamo šta preporučiti članstvu pred glasanje, kada se zna da sa aktuelnom političkom garniturom na vlasti, nemamo pozitivno iskustvo.

*Mirosljub Bjeletić, Sombor
Član GO GSPRS „Nezavisnost“*

SJAJ I BEDA GURMANSKIH FEŠTI

Srbija je preplavljena raznim gurmanskim i Bahus feštama. Teško ih je nabrojati: kobasicijada, slaninijada, najukusnije skuvani kupus i riblja čorba, najveći broj sarme u jednom kazanu, najduža štrudla i najduži venac belog luka, najveća ludaja (bundeva) i ko zna još koliko najfešti. Ne bi bilo iznenađenje ako bi neki preduzimljivi fešta-organizator smislio takmičenje za najbolji peršun, najveću šargarepu, celer i mirodiju, a zašto ne i najkрупnije kokošije ili čureće jaje ili najbolje domaće makarone.

Postoje, doduše, takmičenja koja ne samo da imaju smisla, već su i korisna kao podsticaj za bolji rad, kao, na primer, takmičenje kosača i zasađivanja šumskih zasada, takmičenje ribolovaca koji se bave zdravim i korisnim sportom.

Zašto su, međutim, gurmanske Bahus fešte, po mom uverenju, problem? Bar iz dva razloga. Vreme i uslovi u kojima živimo nisu saglasni sa tolikim gurmanskim feštama. One nisu namenjene armiji polugladnih građana Srbije. Upitajmo se kako se osećaju građani Srbije, koji ne mogu da kupe ni najosnovniju hranu kad čitaju i gledaju na televiziji izveštaje o kobasicama dugih ne znam koliko metara i o kazanu sa preko 250 sarmi koje razdragani „turisti“ konzumiraju uz čašu vina. Posetioci tih fešti su uglavnom novi bogataši, mali i veliki, trgovci, dobro plaćeni državni službenici i, naravno, poslanici, ako od silnog rada imaju za to vremena. A

onda, na tim feštama se „valja“ veliki novac. Neko tu dobro zarađuje bez motike. Svakako tu dolaze i radoznalci, mnogi da se i podsmehnu ludorijama.

Stvara se utisak da je u Srbiji sve manje-više u redu jer, eto, narod se veseli, peva, igra, mezezi i pije Bahusovo piće. Naravno, niko ne misli da bi danas trebalo da plaćemo zbog bede. Dovoljno je što bar protestujemo, mađa se na te proteste niko ne osvrće. Ali, trebalo bi da u svemu imamo meru. Prema vremenu.

Zašto ne bi bilo dovoljno da Futoška poljoprivredna škola, i druga poljoprivredna gazdinstva, organizuju takmičenja za proizvodnju najveće ludaje u okviru škole, odnosno gazdinstva, i nagrade one učenike i poljoprivrednike koji su takvu kolos bundevu odgajali. To bi imalo smisla jer bi podsticalo poljoprivrednike da uzgajaju što veće ludaje. Nije potrebna nikakva fešta. Napraviti kobasicu od 100 metara ili skuvati 250 sarmi nije nikakva veština koju treba razvijati. Korisnije bi bilo da se još češće organizuju takmičenja mladih u raznim školskim disciplinama, matematici, srpskom jeziku i sl. Zašto se niko nije setio da organizuje feštu pronalazača pa makar se tu nudio i dobar roštilj.

Poruka ove priče je da nas vreme u kome živimo upućuje na racionalnost, skromnost i, pre svega, na rad i stvaralaštvo. Zabava i masovna veselja ne treba danas da nam budu nacionalni prioritet.

Čedomir Cvetković

NASILJE U ŠKOLAMA PRODUKT ODNOSA U DRUŠTVU

Predsednik Skupštine Vojvodine Bojan Kostreš ocenio je „da je sve češća pojava nasilja u školama produkt odnosa u našem društvu i pogrešnog sistema vrednosti“ i dodao da je „nasilje koje danas postoji u školama samo najeklatantniji primer nasilja koje postoji u svim segmentima društva“. „Veoma je važno da prepoznamo izvore tog nasilja, način kako se ono širi i kako da ga preva-

zidemo“ rekao je Kostreš. On je rekao da se nasilje u školama pojavilo i zato što smo u periodu devedesetih godina imali sistem vrednosti u društvu koji je promovisao mafijaše, nasilnike, lopove, turbo-folk pevače i pevačice. Normalno je i logično da se posle sankcija, ratova u kojima Srbija nije zvanično učestvovala i NATO bombardovanja manifestuje takav oblik nasilja, rekao je Kostreš i dodao da nasilje u Srbiji

nije svojstveno samo mladim ljudima jer se može videti i u parlamentima, na javnim mestima i svim segmentima društva. Predsednik vojvođanskog parlamenta je izjavio i „da će pokrajinska administracija podržati svaku učeničku inicijativu koja će dovesti do organizovanog rešavanja problema koji postoje u toj populaciji“ i pozvao i ostale državne organe da se aktivno uključe u rešavanje te problematike.

INKLUZIJA ROMSKIH UČENIKA

Nastavak sa strane 1

U okviru projekta inkluzije učenika romske nacionalnosti u Vojvodini biće dodeljene stipendije u iznosu od 48 evra mesečno tokom deset meseci školske godine, tokom čitavog školovanja, a ukupna vrednost projekta je 850 hiljada evra. Čitav projekt je ostvaren u saradnji sa institucijom REF - Roma Education Fund. Po podacima iz 117 srednjih škola u Vojvodini, u polovni od njih školuje se 353 đaka romske nacionalnosti. Stipendije će

biti dodeljene na osnovu zahteva koji će učenici dobiti u svojim školama, a svaki učenik će u svojoj školi imati i posebnog mentora, posebno pripremljenog za rad sa stipendistima.

„Nadamo se da će Romi, zahvaljujući efektima ovakvih projekata biti u prilici da, kao i svi drugi vojvođani, stvore osnove za bolji život i održivi razvoj sopstvene populacije“ rekao je tom prilikom pokrajinski sekretar za obrazovanje i kulturu dr Zoltan Jegeš.

UČENICI „PREŠIŠALI“ RATARE

Takmičenje proizvođača najtežih i najdužih tikava na 22. manifestaciji Dani ludaje, završeno 14. 10. u Kikindi, proteklo je u apsolutnoj dominaciji Poljoprivredne škole s domom učenika u Futogu. Učenici završnog razreda pobedili su u kategoriji najtežih ludaja, a proizveli su bundevu tešku 226,5 kilograma. Oni su ponovili prošlogodišnji uspeh prethodne generacije, koja je takođe imala najtežu tikvu. Pobjednici su, pored diplome i pehara, dobili i novčanu nagradu od 15.000 dinara. Briga o odgajanju džinovske, pobjedničke tikve trajala je skoro godinu dana, a na takmičenje u Kikindu došlo je svih 25 učenika IV 1 iz Futoga. S ludajom od 188,5 kilograma, drugi je bio Miodrag Jovanović iz Sremskih Karlovaca, a njemu je pripao i novčani iznos od 8.000 dinara. Treću nagradu i 7.000 dinara, za tikvu od 173 kilograma, poneo je u Bečej Marko Uzelac. Iako se ove godine očekivalo

da bude oboren rekord bar u jednoj disciplini, to se nije dogodilo. U takmičenju najtežih ludaja i dalje je neprikosnovena Poljoprivredna škola u Futogu, čiji su učenici pre tri godine proizveli džinovsku tikvu od 253,4 kilograma. Oni su pobedili i prošle godine, ali je tikva imala „svega“ 201,8 kilograma. Vlasnik rekorda u proizvodnji najdužih ludaja, koji je postavljen prošle godine, i dalje je novosadski Institut za ratarstvo i povrtarstvo s bundevom dugom čak 234 centimetra.

O ludajama učenici su učili na časovima ratarstva i povrtarstva, a odgajanje plodova bio je deo praktične nastave. S učenicima Poljoprivredne škole na Danima ludaje bio je, kao i prošle godine, njihov profesor Petar Banovčanin, koji je najavio da će u Futogu već narednih dana biti napravljen „parastos“ pobjedničkoj bundevi. „Nahranićemo pola Futoga. Napravićemo 1.000 litara soka, 50

kilograma bundevare, koh i počastiti sve učenike škole i još pola Futoga. Džinovske ludaje nisu za jelo jer su šuplje i pune vode. U školi imamo dovoljno drugih tikava da napravimo pravu gozbu“ – rekao je Banovčanin i otkrio jednu „tajnu“ prehrambene industrije. „Kada pijete sok od narandže ili bilo koji drugi gusti sok iz industrijske proizvodnje, vi i ne znate da je baza svakog tog soka u stvari sok od ludaje. Pola je ludaja, a pola sok od drugog voća“.

U drugoj takmičarskoj kategoriji na Danima ludaje, odgajanju najdužih plodova tikve, što je svojevrsni zaštitni znak tog takmičenja u Kikindi, pobedila je Viša poljoprivredna škola „Megatrend“ iz Bačke Topole, s tikvom dugom 226 centimetara. Iako su učestvovali prvi put, odmah su poneli titulu pobjednika, ali je zanimljivo da niko od predstavnika škole nije bio u Kikindi.

PROTIV SIROMAŠTVA MLADIH

U IV AP Vojvodine održana je Konferencija posvećena 17. oktobru – Međunarodnom danu borbe protiv siromaštva. Konferenciju su organizovali Pokrajinski sekretarijat za sport i omladinu i Razvojni fond za mlade – RFM. O siromaštvu mladih govorili su pomoćnik pokrajinskog sekretara za sport i omladinu Tanja Banjanin, direktor RFM Vladimir Kozbašić, koordinator za ekonomski razvoj i zapošljavanje u timu potpredsednika Vlade Srbije za implementaciju Strategije za smanjenje siromaštva u Srbiji Jelena Milovanović, Tijana Morača iz organizacije Građanska inicijativa (GI). GI je inače nacionalna kontakt organizacija civilnog društva „Strategije za smanjenje siromaštva među mladima“.

Govoreći o siromaštvu kao akutnom problemu društva, Konferencija je akcenat stavila na problem siromaštva među mladima i na važnost iskorenjivanja siromaštva mladih kao preduslova za celokupan razvoj društva. Kao osnovne pravce za suzbijanje ovog problem, Jelena Milovanović je istakla: dina-

mički privredni rast i razvoj, sa naglaskom na razvoj privatnog sektora i otvaranju novih radnih mesta, sprečavanje nastanka novog siromaštva usled restrukturiranja privrede, održavanje i poboljšanje mreže socijalne sigurnosti za tradicionalno siromašne i osetljive društvene grupe.

Prema podacima iz 2006. godine, 8,8% stanovništva u Srbiji danas živi ispod linije siromaštva, a najugroženiji delovi naše zemlje su centralna Srbija i pojedine nerazvijene opštine u Vojvodini. Vlada AP Vojvodine donela je još 2005. godine Akcioni plan politike za mlade, što je veliki pomak u odnosu na tek nedavno donetu Nacionalnu strategiju politike za mlade, a integrisanje ovih strategija treba da dovede do redovnog planiranja aktivnosti svih aktera u implementaciji Strategije, kao i povezivanje Strategije sa drugim razvojnim prioritetima Srbije, na prvom mestu, sa procesom evropskih integracija. Takođe, naglašeno je da Nacionalna strategija sa Strategijom suzbijanja siromaštva treba da se pri-

meni i na lokalnom nivou i da se ostvare partnerski odnosi na svim nivoima.

Planirano je da, u cilju bolje komunikacije među mladima, bude formirano šest regionalnih infocentara u Srbiji i to za južnu Srbiju u Prokuplju, za zapadnu Srbiju u Užicu, za Sandžak u Prijepolju, istočnu Srbiju u Zaječaru, u Beogradu i za Vojvodinu – u Novom Sadu, koji će pokrivati RFM. Inače, RFM je osnovan 2007. godine sa ciljem da se poboljša položaj mladih u Srbiji. RFM podržava razvoj struktura, mehanizama i mera koje obezbeđuju uslove za kvalitetniji život mladih u lokalnim zajednicama u Srbiji, pomaže izgradnju kapaciteta unutar institucija i lokalnih vlasti, pomaže izgradnju kapaciteta omladinskih organizacija i neformalnih grupa, osnažuje mlade da aktivno učestvuju u životu svoje lokalne zajednice i podstiču razvoj partnerstva između zainteresovanih strana u bavljenju pitanjima od važnosti za lokalnu zajednicu koja se tiču prvenstveno položaja mladih.

ZARADE

Zarade realno manje

Prosečna zarada u Republici Srbiji, isplaćena u septembru 2007. godine, iznosila je 39308 dinara. U odnosu na prosečnu zaradu isplaćenu u avgustu 2007. godine, nominalno je veća za 0,02%, a realno je manja za 1,75%. U istom mesecu prosečna zarada isplaćena u centralnoj Srbiji iznosila je 39237 dinara. U odnosu na prosečnu zaradu isplaćenu u avgustu 2007. godine, nominalno je veća za 0,28%, a realno manja za 1,49%. Prosečna zarada u AP Vojvodini, isplaćena u septembru 2007. godine, iznosila je 39500 dinara. U odnosu na prosečnu zaradu isplaćenu u avgustu 2007. godine, nominalno je manja za 0,69%, a realno je manja za čak 2,92%. Prosečna zarada

u Gradu Beogradu, isplaćena u septembru 2007. godine, iznosila je 48836 dinara i bila je nominalno veća od avgustovske za 0,28%.

Prosečna zarada bez poreza i doprinosa (tzv. neto zarada) u Republici Srbiji, isplaćena u septembru 2007. godine, iznosila je 28161 dinara. Prosečna zarada bez poreza i doprinosa u isplaćena u septembru 2007. godine za zaposlene u; centralnoj Srbiji iznosila je 28122 dinara, AP Vojvodini 28266 dinara, a u Gradu Beogradu 34887 dinara. U odnosu na prosečnu zaradu bez poreza i doprinosa isplaćenu u avgustu 2007. godine, zarada je; u Republici bila nominalno veća za 0,06%, a realno manja za 1,71%, u centralnoj

Srbiji nominalno veća 0,37%, a realno manja 1,40%, dok je u Vojvodini i nominalno i realno bila manja – nominalno za 0,77%, a realno 3%. U Gradu Beogradu zarade su, u istom periodu, bile nominalno veće za 0,31%.

U vojvodanskim okruzima najveće zarade bez poreza i doprinosa bile su u Južnobačkom okrugu i iznosile su 30317 dinara. Sledi Južnobačanski okrug sa neznatno manjim zaradama od 30234 dinara. U „zlatnoj sredini“ nalaze se zaposleni u; Sremskom sa 26842 din, Srednjebanatskom 26381 din i Severnobačkom okrugu 26024 din. Na začelju su Zapadnobački okrug sa 25825 din i Severnobačanski sa 25497 dinara.

Prosečne zarade po zaposlenom - septembar 2007.

	Prosečna zarada		Indeksi nominalnih zarada VIII 2007		Proseč. zarada bez poreza i doprinosa		Indeksi nominalnih zarada bez poreza i doprinosa VIII 2007	
	IX 2007	I - IX 2007	IX 2007/ VIII 2007	I-IX 2007/ I-IX 2006	IX 2007	I - IX 2007	IX 2007/ VIII 2007	I-IX 2007/ I-IX 2006
Rep. Srbija	39308	37335	100,02	122,85	28161	26750	100,06	128,74
Centr. Srbija	39237	37275	100,28	123,63	28122	26713	100,37	129,47
Vojvodina	39500	37499	99,31	120,79	28266	26852	99,23	126,77
Grad Beograd	48836	46703	100,28	121,68	34887	33406	100,31	127,02
Severnobački	36209	34717	98,36	117,71	26024	24988	98,29	124,24
Sred. banatski	36874	34539	99,04	119,29	26381	24739	98,96	125,25
Sev. banatski	35547	34504	95,17	120,80	25497	24754	95,22	126,99
Juž. banatski	42298	38748	100,76	122,82	30234	27719	100,25	128,74
Zapadnobački	36063	34778	95,64	122,70	25825	24913	95,62	128,80
Južnobački	42309	40683	99,40	119,41	30317	29105	99,58	125,14
Sremski	37882	35309	104,84	124,74	26842	25241	104,25	130,99

Period septembar 2006 - septembar 2007.

Prosečna zarada u Republici Srbiji, isplaćena u septembru 2007. godine, u odnosu na prosečnu zaradu isplaćenu u septembru 2006. godine, nominalno je veća za 20,74%, a realno je veća za 10,87%. Prosečna zarada isplaćena u

septembru 2007. godine, u odnosu na prosečnu zaradu isplaćenu u septembru 2006. godine; u centralnoj Srbiji nominalno je veća za 20,74%, a realno je veća za 10,87%.

Prosečna zarada bez poreza i doprinosa u Re-

publici Srbiji, isplaćena u septembru 2007. godine, u odnosu na prosečnu zaradu bez poreza i doprinosa isplaćenu u septembru 2006. godine, nominalno je veća za 26,52%, a realno je veća za 16,18%.

Period januar 2007 - septembar 2007.

Prosečna zarada u Republici Srbiji, isplaćena u periodu januar - septembar 2007. godine, u odnosu na prosečnu zaradu isplaćenu u periodu januar - septembar 2006. godine, nominalno je

veća za 22,85%, a realno je veća za 17,11%.

Prosečna zarada bez poreza i doprinosa u Republici Srbiji, isplaćena u periodu januar - septembar 2007. godine, u odnosu na pro-

sečnu zaradu bez poreza i doprinosa isplaćenu u periodu januar - septembar 2006. godine, nominalno je veća za 28,74%, a realno je veća za 22,73%.

Realne zarade

Indeksi realnih zarada	IX 2007/ VIII 2007	IX 2007/ XII2006	IX 2007/ IX 2006	IX 2007/ Ø 2006	I-IX 2007/ I-IX 2006	I-IX 2007/ Ø 2006
Rep Srbija ukupno	98,25	88,06	110,87	112,16	117,11	111,90
Rep Srbija obrazovanje	99,06	94,51	114,08	112,18	115,62	111,84
Cent Srbija ukupno	98,51	88,38	111,58	113,21	117,86	112,67
Cent Srbija obrazovanje	99,50	96,28	116,30	114,07	117,08	113,29
Vojvodina ukupno	97,08	87,14	108,75	109,36	115,15	109,73
Vojvodina obrazovanje	97,53	90,28	108,59	107,62	112,16	108,24
Indeksi realnih zarada bez poreza i doprinosa						
Rep Srbija ukupno	98,29	92,16	116,18	117,51	122,73	117,25
Rep Srbija obrazovanje	99,00	98,91	119,61	117,71	121,42	117,39
Cent Srbija ukupno	98,60	92,51	116,87	118,58	123,42	118,00
Cent Srbija obrazovanje	99,49	100,83	121,97	119,74	122,97	118,93
Vojvodina ukupno	97,00	91,15	114,06	114,65	120,85	115,12
Vojvodina obrazovanje	97,32	94,32	113,80	112,80	117,76	113,57

DA LI ŠKOLA MOŽE DA PREUZME NASTAVNIKA KOJI U DRUGOJ ŠKOLI RADI SA NEPUNIM RADNIM VREMENOM?

PITANJE: Koju vrstu stručne spreme treba da poseduje lice koje obavlja poslove medijatekara u osnovnoj školi?

ODGOVOR: Odredbom člana 5. stav 1. tačka 13. Pravilnika o vrsti stručne spreme nastavnika i stručnih saradnika u osnovnoj školi („Službeni glasnik RS“, br. 6/96, 3/99, 10/02, 4/03, 20/04, 5/05 i 2/07) propisana je vrsta stručne spreme lica koje može da obavlja poslove stručnog saradnika-medijatekara.

Uvidom u navedenu odredbu može se zaključiti da poslove medijatekara može da obavlja diplomirani inženjer organizacije za informacione sisteme, inženjer elektrotehnike – za elektroniku i sva lica koja ispunjavaju uslove u pogledu vrste stručne spreme za izvođenje nastave i drugih oblika obrazovno-vaspitanog rada u razrednoj i predmetnoj nastavi, a koja su navedena u čl. 2. i 3. Pravilnika.

Zakonom o osnovama sistema obrazovanja i vaspitanja („Službeni glasnik RS“, br. 62/03, 64/03, 58/04, 62/04, 79/05 – dr. zakon i 101/05 – dr. zakon), članom 107. st. 5. i 6. propisano je koji su stručni poslovi u školi koje obavljaju stručni saradnici.

Kako navedenim članom nije propisano da stručne poslove u školi obavlja medijatekar, proizilazi da, od stupanja na snagu Zakona, nije moguće zasnivati radni odnos sa licem na radnom mestu medijatekara.

Citirana odredba Pravilnika o vrsti stručne spreme nastavnika i stručnih saradnika u osnovnoj školi odnosi se na lica koja su po odredbi člana 70. Zakona o osnovnoj školi („Službeni glasnik RS“, br. 50/92, 53/93 – dr. zakon, 67/93 – dr. zakon, 48/94 – dr. zakon, 66/94 US, 22/02 – ispravka, 62/03 – dr. zakon, 64/03 – dr. zakon i 101/05 – dr. zakon), koji je prestao da važi 25. juna 2003. godine zasnivala radni odnos u školi do ovog datuma i koja mogu i dalje da u osnovnoj školi obavljaju stručne poslove medijatekara.

PITANJE: Da li su na konkursu za izbor direktora škole kandidati u obavezi da dostave lekarsko uverenje da bi njihova prijava bila potpuna?

ODGOVOR: Odredbom člana 58. st. 4., 5. i 6. Zakona o osnovama sistema obrazovanja i vaspitanja („Službeni glasnik RS“, br. 62/03, 64/03, 58/04, 62/04, 79/05 – dr. zakon i 101/05 – dr. zakon) propisani su uslovi koje lice mora da ispuni da bi moglo biti izabrano za direktora škole.

Odredbom člana 111. stav 1. tač. 2) i 3) Zakona propisano je da u radni odnos u ustanovi može da bude primljen nastavnik, vaspitač i stručni saradnik, pod uslovima propisanim zakonom i ako ima psihičku, fizičku i zdravstvenu sposobnost za rad sa decom i učenicima i nije osuđen pravosnažnom presudom za krivično delo za koje je izrečena безусловna kazna zatvora u trajanju najmanje od šest meseci ili nije pravosnažnom presudom osuđen za krivično delo protiv dostojanstva ličnosti i morala.

Odredbom člana 58. stav 12. Zakona propisano je da direktor ustanove mora da ispunjava uslove propisane članom 111. stav 1. tač. 2) i 3) Zakona.

Škola je u obavezi da u javnom konkursu koji raspisuje za izbor direktora škole navede sve zakonom propisane uslove. Svako lice koje učestvuje na konkursu, u obavezi je da podnese dokaze o tome da ispunjava sve uslove koji se traže, uključujući i uverenje o tome da ima psihičku, fizičku i zdravstvenu sposobnost za rad sa decom i učenicima.

PITANJE: Da li škola može da, za 50 odsto radnog vremena, sporazumno da preuzimanju, preuzme nastavnika koji u drugoj školi radi sa 50 odsto radnog vremena?

ODGOVOR: Odredbom člana 121. stav 1. Zakona o osnovama sistema obrazovanja i vaspitanja („Službeni glasnik RS“, br. 62/03, 64/03, 58/04 i 62/04) propisano je da se prijem u radni odnos u ustanovi vrši na osnovu:

- 1) konačne odluke direktora o izboru kandidata po raspisanom konkursu;
- 2) sporazuma o preuzimanju, uz saglasnost zaposlenog.

Odredbom člana 41. Zakona o radu („Službeni glasnik RS“, br. 24/05 i 61/05) propisano je da zaposleni koji radi sa nepunim radnim vremenom kod jednog poslodavca može za ostatak radnog vremena da zasnuje radni odnos kod drugog poslodavca i da na taj način ostvari puno radno vreme.

Saglasno navedenim zakonskim odredbama, škola može sporazumno o preuzimanju da zasnuje radni odnos sa nastavnikom koji u drugoj školi radi sa 50 odsto radnog vremena, pod uslovom da je prethodno zasnovan radni odnos na neodređeno vreme.

Napominje se da u sporazumu o preuzimanju nije nužno navesti da se preuzima za 50 odsto, već se nakon preuzimanja rešenjem direktora podelom časova zaposlenom utvrđuje raspored obaveza.

PITANJE: Da li se radni staž ostvaren u nestručno zastupljenoj nastavi, može smatrati radnim stažom u oblasti obrazovanja i vaspitanja, odnosno stažom za direktora osnovne škole?

ODGOVOR: Zakonom o osnovama sistema obrazovanja i vaspitanja („Službeni glasnik RS“, br. 62/03, 64/03, 58/04, 62/04, 79/05 – dr. zakon i 101/05 – dr. zakon), članom 58. stav 4. propisano je da za direktora škole može da bude izabrano lice koje ima visoko obrazovanje, licencu za nastavnika, pedagoga ili psihologa, položen ispit za direktora ustanove i najmanje pet godina radnog staža u oblasti obrazovanja i vaspitanja.

Iz navedene odredbe Zakona proizilazi da za direktora škole može da bude izabrano lice koje u pogledu stečene vrste školske spreme ispunjava uslove za nastavnika, odnosno stručnog saradnika u školi, odnosno koje ima licencu za nastavnika.

Saglasno navedenom, pod radnim stažom u oblasti obrazovanja i vaspitanja podrazumeva se radni staž ostvaren nakon stečenog odgovarajućeg obrazovanja. Radni staž ostvaren u nestručno zastupljenoj nastavi, ne može se smatrati radnim stažom u oblasti obrazovanja i vaspitanja, odnosno stažom za direktora osnovne škole.

PITANJE: Da li učenik koji pohađa odeljenje za lako ometenu decu može da završi dva razreda u toku jedne školske godine?

ODGOVOR: Odredbom člana 62. Zakona o osnovnoj školi („Službeni glasnik RS“, br. 50/92, 53/93 – dr. zakon, 67/93 – dr. zakon, 48/94 – dr. zakon, 66/94 – US, 22/02 – ispravka, 62/03 – dr. zakon, 64/03 – dr. zakon i 101/05 – dr. zakon), između ostalog, propisano je da učenik koji se ističe znanjem i sposobnostima može da završi školu u roku kraćem od osam, ali ne kraćem od šest godina. U toku jedne školske godine učenik može da završi dva razreda.

Pravilnikom o uslovima i postupku napredovanja učenika osnovne škole („Službeni glasnik RS“, broj 47/94) bliže su uređeni uslovi i postupak napredovanja učenika osnovne škole koji se ističu znanjem i sposobnostima.

To konkretno znači da učenik koji stiče osnovno obrazovanje i vaspitanje, a lako je mentalno ometen u razvoju može da završi u toku jedne školske godine dva razreda, pod uslovima, na način i po postupku propisanim navedenim pravilnikom.

PITANJE: Da li diplomirani muzičar-flautista ispunjava uslov za izvođenje nastave muzičke kulture u osnovnoj školi?

ODGOVOR: Članom 110. Zakona o osnovama sistema obrazovanja i vaspitanja („Službeni glasnik RS“, br. 62/03, 64/03 ispravka, 58/04, 62/04 – ispravka, 79/05 – dr. zakon i 101/05 – dr. zakon), između ostalog, propisano je da poslove nastavnika u školi, vaspitača u domu i stručnog saradnika može da obavlja lice sa odgovarajućim visokim obrazovanjem.

Odredbom člana 3. tačka 6. Pravilnika o vrsti stručne spreme nastavnika i stručnih saradnika u osnovnoj školi („Službeni glasnik RS – Prosvetni glasnik“, br. 6/96, 3/99, 10/02, 4/03, 20/04, 5/05, 2/07 i 3/07) propisan je stručni naziv diplomirani muzičar-flautista za izvođenje nastave muzičke kulture u osnovnoj školi.

Saglasno navedenom, lice sa stečenim stručnim nazivom diplomirani muzičar-flautista ispunjava uslove za izvođenje nastave muzičke kulture u osnovnoj školi.

PITANJE: Kako se utvrđuje visina plate izvršioca poslova koja je rešenjem direktora raspoređena na radno mesto spremačice, a obavlja i poslove servirke?

ODGOVOR: Uredbom o koeficijentima za obračun i isplatu plata zaposlenih u javnim službama („Službeni glasnik RS“, br. 44/01, 30/02, 32/02, 69/02, 78/02, 61/03, 121/03, 130/03, 67/04, 120/04, 5/05, 26/05, 81/05, 105/05, 109/05, 27/06, 32/06, 58/06, 82/06, 106/06, 10/07 i 40/07), članom 2. stav 1. tačka 1. propisani su koeficijenti za obračun i isplatu plata zaposlenih u osnovnom obrazovanju.

Navedeni koeficijenti su određeni imajući u vidu radna mesta, odnosno poslove koje obavljaju zaposleni u osnovnom obrazovanju, a zavisno od stepena stručne spreme koju zaposleni poseduje. Dakle, prilikom obračuna i isplate plata zaposlenih uzimaju se u obzir i radno mesto i stepen stručne spreme koju zaposleni ima.

Saglasno navedenom, a imajući u vidu činjenicu da je u konkretnom slučaju lice rešenjem direktora raspoređeno na radno mesto spremačice sa punim radnim vremenom, proizilazi da se obračun plate vrši na osnovu koeficijenta utvrđenim navedenom Uredbom za to radno mesto.

Napominjemo da direktor škole, kao rukovodeći organ ustanove može zaposlenom da daje i druge zadatke, ukoliko to zahteva potreba redovnog obavljanja poslova u školi, a što nužno ne povlači i povećanje plate.

ŠIRI SE ŠKOLA

Radovi na novoj školi u Starom Đurđevu u završnoj su fazi, pa će u objektu OŠ „Petar Kočić“ u Temerinu, koju pohađa 1.500 učenika, osnovnoškolci moći da pohađaju celu osmoletku.

Naime, oni su do sada prva četiri razreda učili u svom naselju, a više razrede završavali u centralnoj zgradi u Temerinu, putujući svakodneвно pet-šest kilometara. Na mestu stare

škole izgrađene su savremene učionice, kabineti, zbornica, školska kuhinja, a ovaj vaspitno-obrazovni kompleks upotpunjuje novoizgrađena fiskulturna sala.

TELEFONSKE PRIJAVE KORUPCIJE

Građani Srbije mogu od 14. 08. 2007. god. na telefon 011/3631-074 da prijave pokušaje korupcije u Inspekciji rada i drugim oblastima

koje su u nadležnosti Ministarstva rada i socijalne politike, saopšteno je iz tog ministarstva. U saopštenju je navedeno da će Ministarstvo

rada i socijalne politike pozive građana primiti na taj telefonski broj svakog radnog dana od 8.30 do 16.30 časova.

HIPERINFLACIJA

Dok se srpski ekonomisti spore oko toga kolika će biti inflacija u Srbiji u ovoj godini beležimo još jedan neslan rekord koji preti da ugrozi srpsku inflaciju

iz 1993. godine ili bar onu argentinsku. Naime, Centralna banka Zimbabvea je izdala novu novčanicu od 200.000 dolara koja će vredeti svega jedan američki

dolar na crnom tržištu, a oko 13 dolara po zvaničnom kursu. MMF predviđa da inflacija u Zimbabveu do kraja 2007. godine može da pređe 100.000 procenata.

NAGRADA ZA TAČNOST

Vlada Dubajja nagradila je sa 50.000 dirhama (13.600 dolara) svog vernog baštovana, 63-godišnjeg Pakistanca Mohamada Nazjera, zato što nikad, tokom 28 godina rada, nije zakasnio na posao.

Ovaj „bonus“, jednak vrednosti 49 njegovih jednogodišnjih plata, Nazjer će iskoristiti za isplatu kredita koje je podigao za školovanje svoje dece i njihove svadbe. „Moći ću da vratim dugove i da zadržim nešto para za godine koje dolaze“ rekao je

revnosni pakistanski baštovan koji je samo jednom otišao na bolovanje. „Ova nagrada mi mnogo znači. Dobio sam je uz božju milost“ – kazao je Nazjer koji je bio vojnik pre nego što je počeo da radi kao baštovan u Ujedinjenim Arapskim Emiratima.

ZA MOBILNE UTROŠENO 27.000 EVRA

Pozivajući se na odredbe Zakona o slobodnom pristupu informacijama od javnog značaja novinari novosadskog Građanskog lista zatražili su, od Izvršnog veća i Skupštine Vojvodine, mesečne i pojedinačne troškove za službene mobilne telefone od početka godine. U odgovoru Izvršnog veća, koje je potpisao pokrajinski sekretar za finansije Jovica Đukić, dobili su zbiri i prosečne mesečne utroške za mobilne telefone predsednika i potpredsednika IV APV i pokrajinskih sekretara. Za razliku IV, vojvodanska skupština dostavila je novinarima upravo ono što su i tražili – mesečni i pojedinačni troškovnik za službene mobilne telefone

za funkcionere Skupštine Vojvodine.

Kada se sve sabere, za račune mobilnih telefona 27 pokrajinskih funkcionera i devet predsednika skupštinskih odbora iz budžeta Vojvodine u periodu od januara, a zaključno s julom izdvojeno je 2.240.686 dinara, odnosno oko 27.600 evra. Iako to nije bilo traženo od njih, iz Izvršnog veća su nam poslali i spisak troškova telefona za predsednika i potpredsednike Skupštine Vojvodine.

Kada je reč o gradskim funkcionerima, gradonačelnica Novog Sada je od septembra prošle do juna ove godine potrošila 68.093 dinara. Najviše je razgovarala

u oktobru, kad je mesečni račun iznosio više od 20.000 dinara, dok je u januaru za tu poziciju izdvojeno svega 618 dinara. Na listi onih koji ne prestaju da mobilno telefoniraju ubedljivo vode član Gradskog veća zadužen za saobraćaj Vučeta Tošković i gradski menadžer Dragan Dunčić. Njihovi desetomesečni računi iznose više od 100.000 dinara, s tim da Tošković prednjači za nekoliko utrošenih hiljada, a samo u novembru Vučeta Tošković je koristio telefon za blizu 50.000 dinara. Bronzano mesto na „mobilnotelefonskoj“ listi zauzima član Gradskog veća za kulturu Radovan Jokić koji je za deset meseci potrošio 70.000 dinara.

RADNA PRAKSA U POKRAJINI

U toku je Konkurs za učešće u Univerzitetkom programu radne prakse u pokrajinskim organima uprave. Ove godine planirano je angažovanje 23 absolventa, diplomiranih studenata i studenata na postdiplomskim studijama na fakultetima Univerziteta u Novom Sadu.

Osmomesečna radna praksa će se obavljati u Skupštini APV, Pokrajinskom ombudsmanu, Zavodu za ravnopravnost polova, Fondu za razvoj neprofitnog sektora, Kancelariji za inkluziju Roma,

Fondu za razvoj Vojvodine, Službi za upravljanje ljudskim resursima, kao i pokrajinskim sekretarijatima za obrazovanje i kulturu, propise, upravu i nacionalne manjine i sport i omladinu.

Ovaj Program se realizuje petu godinu za redom, uz podršku Organizacije za evropsku bezbednost i saradnju (OEBS). Rok za prijavu je 29. oktobar. Sve potrebne informacije se nalaze na sajtu Univerziteta u Novom Sadu, www.ns.ac.yu.

ZA PRVAKE BESPLATNO ČLANSTVO U BIBLIOTECI

U okviru akcije Mesec knjige, Narodna biblioteka „Danilo Kiš“ organizuje besplatno učlanjenje đaka prvaka iz svih osnovnih škola s teritorije opštine Vrbas. U biblioteku su se učlanili učenici prvog razreda OŠ „Petar

Petrović Njegoš” pa je biblioteka bogatija za 67 novih ljubitelja knjige. Za njih je organizovan obilazak prostorija i druženje s pesnikom Blagojem Bakovićem koji im je čitao stihove iz knjige za decu „Čarobni pastir”.

Protikle nedelje besplatno učlanjenje organizovano je za prvake OŠ „Svetozar Miletić“, a tokom ove članovi će postati i prvaci OŠ „Bratstvo jedinstvo” i OŠ „20. oktobar”. Članska karta važi do kraja 2008. godine.

